

Graatsilised lursslilled

KAJA KURG

Kõrgekasvulised lursslilled on aias ühed hiliseimad õitsejad. Liht-lursslill avab graatsilised õisikud alles septembri keskel.

Kauni välimusega lursslillele (*Cimicifuga*) on minu meelest eesti-keelse nimega küll liiga tehtud. Sakslased nimetavad teda väga sobivalt hõbeküünlaks (*Silberkerze*), eestlased on ristimisel lähtunud aga ladina ja inglise keelest. Inglisekeelne *bugbane* on seotud taime kasutusega: *bug* tähendab lutikat, mardikat; *bane* hukatust, hävingut.

Ladina keeles tähendab *cimex* lutikat ja *fuga* põgenemist. Haisva lursslille (*C. foetida*) kuivatatud lehti on tõesti kasutatud lutikate peletamiseks. Eesti aianduses pole sel taimel lutikatega aga mingit sidet, sest see liik meil ei kasva.

Minule ei seostu nimetus lursslill mitte millegagi (lurss pidavat küll mingis murdes lutikat tähendama) ja on inetu kõlaga. Imekaunis taim väärinuks küll paremat.

Tuntumad liigid

Lursslille perekonnas on paarkümmend liiki, kes kasvavad Ida-Euroopas, Ida-Aasias ja Põhja-Ameerikas. ■ Liht-lursslill (*C. simplex*) kasvab kuni 140 cm kõrguseks, kreemi-

Liht-lursslillel on omapärane meeldiv aroom. Eriline lõhn on teistelgi liikidel.

Liht-lursslill on hiline õitseja: septembri keskel tehtud pildil tumedalehine sort alles valmistub oma valgeid õisikuid avama.

kad õisikud ei harune. Liigil on tumedalehine sordirühm Atropurpurea. Tuntuim sort on tumedalehine 'Brunette'. Väga rikkalikult õitseb tiheda lehestikuga valgeõieline 'White Pearl'. Liigi ja sortide puuduseks on hiline õitsemine septembris-oktoobris.

■ Kobar-lursslill (*C. racemosa*) kasvab kuni 2 m kõrguseks. Tal on suured topelt-liitlehed. Õied on valged, õisikud harunenud. Talub teistest liikidest paremini kuivust. Tuntuim on tumepurpursete lehtedega sordirühm Atropurpurea.

■ Jaapani-lursslille (*C. japonica*) tumerohelised läikivad lehed meenutavad pisut vahtralehti, ta on perekonna ainus lihtlehine liik. Valged õisikud harunevad. Kasvab meetriseks.

■ Haruline lursslill (*C. ramosa*) võib sirguda paarimeetriseks. Lehed on purpursed. Tuntuim sort on tumedalehine 'Atropurpurea', kõige tumedamate lehtedega on 'Hillside Black Beauty' ja 'Black Negligee'. Sortide valged kuni kreemikad õisikud on kenas kontrastis tumeda lehestikuga.

Niiskes ja poolvarjus

Lursslill vajab niisket rammusat mulda, kõige paremini kasvab ta poolvarjulises kohas. Niiskuse vähesuse esimene tunnus on alumiste lehtede kuivamine ja kiprumine.

Sageli ei aita seegi, kui kuivusse jäänud taimi veega uputada: nad jäävad ikkagi pikaks ajaks kiratsema.

Lursslilled ei talu puude ega teiste läheduses kasvavate suurte taimede juurte survet. Neile tuleb anda palju vaba kasvuruumi. Väätaga vaid kompostiga.

Paljudada saab seemnetega ja jagamise teel. Seemned külvake pärast valmimist, sest idanemisvõime kaob kiiresti. Kui külvata sordi seemneid, siis sordiehtsaid järglasi muidugi ei saa. Tumedalehise sordi järglaste lehevärv ulatub rohelisest tumedani, külvist ei saa kunagi nii tumedaid taimi, kui on sordil.

Kuid seemnest sirgunud eri tooni lehtedega taimed on hea materjal põnevate taimerühmade kujundamiseks.

Sorte paljundatakse ainult jagades. Kui paljud püsikud võib lihtsalt labidaga tükkideks lüüa, siis lursslill vajab õrnamat kohtlemist: võtke terav nuga ja tehke sellega täpsed lõiked.

Lursslilled on suurepärased soolotaimed, kuid avaldavad muljet ka suure rühmana. Kuna nad ei juurdu kõige paremini, siis leidke neile kohe alaline kasvukoht. Alles aastatega moodustavad nad suure eksootilise rühma. Kokku sobivad nad näiteks jaapani ülaste, astilbede, hostade ja sõnajalgadega.

AARNE KÄHR